

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

V. An impossibilia & chimæras, siue negationes possibilitatis cognoscat
Deus? vbi de cognitione diuina entium rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

aliunde, quam ex luce tenebras nouit: quæ ita contra nos, & pro aduersariis interpretatur S. Thom. 1. p. quæst. 14. a. 10. corp. sic autem est cognoscibile unumquodque, secundum quod est: unde, cum hoc sit esse mali, quod est privatio boni, per hoc ipsum quod Deus cognoscit bona, cognoscit etiam mala: sicut per lucem cognoscuntur tenebra. Unde dicit Dionys. 7. c. de diu. nom. quod Deus per semetipsum tenebrarum accipit visionem, non aliunde videns tenebras, quam à lumine. Ad 4. vero subdit: Malum non est per se cognoscibile: quia de ratione mali est, quod sit privatio boni: & sic nec definiri potest, nisi per bonum. Respondetur (quod ad præsens attinet) histestimonis: aliud esse cognosci aliquid necessario in alio, seu per aliud tanquam per medium præcognitum; aliud cognosci per aliud tanquam per terminum. Primum obest quominus, quod ita in alio, seu per aliud necessario cognoscitur, cognoscatur in se; secus secundum: relatiua enim omnia, seu relationes in se, & per se cognoscuntur, & tamen necessario per suos terminos cognoscuntur: non tamen per illos præcognitos; sed simul cognitos, ut de relatiuis aiebat Aristoteles esse simul cognitione. Hoc modo solum docent Dionys. & S. Thom. cognosci priuationes, seu non entia per entia, quæ remouent, tanquam per terminos, ut postremis verbis expressit S. Thom. non autem per illa, tanquam per media, quod solum secundæ nostræ conclusioni poterat aduersari. Reliqua quæ in textu Dionysij ad alias quæstiones spectantia continentur suis locis, vel exposta sunt, vel postea suis locis exponuntur.

7. Disputatur seorsim, & à S. Thom. & ab aliis an Deus cognoscit mala? atque in S. Thom. est titulus diuersus sit de scientia diuina non entium, & scientia diuina malorum: tamen sub extremo hoc titulo de negationibus, & carentiis rerum agit, de quibus nos in præsentia, ut legenti parebit, in priori enim titulo de cognitione Dei erga possibilia, quæ non existunt, solummodo agit, non autem de illius non existentia, siue remotione. Mala igitur triplicis generis sunt, vel physica, & metaphysica, quæ physicam, vel metaphysicam rerum bonitatem remouent, vocaturque malum naturæ, quia rebus, quibus natura constat, disconuenit, quibus etiam positua aliqua incommodant, ut aquæ calor: vel moralia, seu culpæ, cuiusmodi solum sunt mala peccata; vel pænæ; & de tertio genere mali, hæc eadem omnino mala quæ primi generis sunt: addito solum quod in pænam delicti immitantur. Secundi generis mala sunt peccata, siue in priuatione omnia, siue in positiuo, quæ commissionis sunt, consistant. Atque hæc posse etiam mala pænæ esse Recentiores Murciani censent: ego vero cum ex nullo sine amari posse à Deo peccata videam, pænæque omnem ab infligente illam amari debere, de eorum permissione solum malum pænæ posse esse iudico: non autem peccata ipsa, si proprie, & rigore scholastico loquamur. Hæc autem omnia malorum genera, eorumque indiuidua singula secundum se à Deo cognosci fide sanctum est. De malis physicis, seu naturæ ex illo Sap. 8. *Monstra sunt antequam fiant*: De moralibus ex Amos 3. *Cognoui scelera vestra*. De malis pænæ ex Amos 3. *Si est malum in ciuitate, quod non fecerit D minus, atque adeo cognouerit*. Ratione autem, secundum se ea omnia, & in se à Deo cognosci probant omnia, quæ à quæst. 2. huc usque diximus. Cum enim ea omnia mala vel positiuus entitatus, vel earum negationibus consent, atque positua omnia, eorumque negationes & carentias secundum se, & in se unumquodque cognosci à Deo ostenderimus: & mala triplicis illius generis secundum se, & in se cognosci à Deo, certissimum est. Deinde in ipsis generale illud argumentum sæpè efformatum euidenter instauratur: quia ea omnia, & singula secundum se, & in se veritatem, & cognoscibilitatem habent: quare omniscium Deum nequeunt latere.

QVÆSTIO V.

An impossibilia, & chimeras, siue negationes possibilitatis cognoscat Deus? ubi de cognitione diuinæ entium rationis.

DIXIMVS disputationis præfatione, negationes, seu carentias cum iunctis diuini entitatis rerum, quæ esse possunt, ac proinde contingentes, & in carentiis eorum, quæ esse non possunt, ac proinde necessarias. De primis q. proxima diximus; de secundis in hac seorsim dicemus: est enim indiscriminatim ac simul, quasi de vna, eademque difficultate vulgo disputetur, tamen est in vtriusque quæstione valde diuersa difficultas, ita ut primo admisso, negari possit magno fundamento secundum, ut ex dicendis patebit.

CERTAMEN I.

Doctorem sententia expenduntur.

1. **T**OTIDEM fere sunt in quæstione præsentia, quot in proxima sententiæ iure: quia eadem vtriusque, atque vtriusque difficultas æstimatur. Enricus, Canar. 1. p. qu. 28. a. 2. d. 3. dub. 1. Molina ibidem d. 3. conclus. 4. docere dicuntur, impossibilia, & chimeras, seu necessarias negationes cognosci à Deo, quatenus quadam rationis entitate induuntur; non autem secundum se sumptas: quemadmodum de negationibus omnibus, etiam rerum creaturarum, quæ nunquam erunt, docuisse idem referunt, ac insuper Valentia, & Fonseca, de quibus supra. Sed certe sicut de Valentia, & Fonseca diximus, nil tale Molina docet loco citato, neque verbum ea de re; sed solum de distinctione formalit metaphysica ex parte obiecti vnius attributi ab alio, tam respectu intellectus creati, quam diuini. Canariensis vero sententiam ex parte obiecti vnius attributi, quæ tota circa idem punctum est, nihilque de præsentia agit; licet vterque Deum entia rationis, quæ creatus intellectus in distinguendis attributis confingit, cognosci à Deo asserat: ex qua doctrina, & ea etiam, quæ, dum negationes chimerarum cogitamus compingimus, à Deo cognosci consequens est. Sed de hoc nulla hic est quæstio; sed an negationes possibilitatis chimerarum secundum seipsas, & ut vere, ac non fictione nostra sunt (si certe suo negatiuo modo sunt) Deus intueatur. Idcirco in hac sententia refutanda hostem, quem imperamus, non habemus, cum nullus exploratus eius patronus adsit. Cæterum, si ut dixi, sub regimento illo rationis vera negatio chimære latet, satis copians ex dictis est, eam secundum se, atque in se videri à Deo.

2. Secunda sententia sit: Non posse à Deo videri vltra ratione, quia positiuum aliquid impossibile, & chimæra vere non est; sed negatiuum: quare neque verum, & cognoscibile, atque adeo solum cognosci à Deo negatiue quatenus chimæram, quam à possibilitate remouet, non cognoscit, ut proxima quærit de negationibus rerum positibilium certam. 1. in prima sententia referebamus; cuius fundamenta omnia discimus certam. 2. & 3. eius impugnationibus, & solutionibus fundamentorum referendis idcirco abstinemus, cum facile omnia ea à quolibet transferri huc possint. Tertia sententia esse potest, quam in simili de negationibus positibilium non existentium certam. 1. citato secundo loco retulimus, scilicet: cognosci negationes impossibilium, de quibus hic agitur, à Deo solum quatenus cognoscit se possibilia, quæ remouent, non videre. Hæc etiam sententia ad rem præsentem eis rationibus confutanda est, etique solutio

solucionibus à fundamentis eruenda, quibus similem ibi confutamus atque radicis conuulsimus, nihilque præterea hic erit agendum.

3. Quarta sententia sit, quam ex recitata, tanquam Socris, certam. 1. citato num. 6. primus excogitauit magnus meus magister Didacus Daza manuscripto de scientia, tanto subtilis, solidique ingenij sui acumine, ut me, non solum tanti Doctoris, & Magistri autoritate, & obseruantia, sed rationis etiam ponderet traxerit, trigintaque & quinque totos annos tenuerit. Negabar ergo suppositum quæstionis nempe impossibilem, seu chimærarum negationes dari: ac proinde neque à Deo secundum se cognosci, cum secundum se vere non sit; sed solum eorum fundamenta, scilicet homo, & equus v.g. quorum veritate adæquate positum quid sunt, quin negationem aliquid re ipsa inuoluunt, ut vel homo non sit equus, vel equus non sit homo: ac proinde Deus, qui res, ut sunt, intuetur, cognoscendo hominem, & equum, cognoscit, verum non esse alium, quin negationem adhuc, siue negationem ad id necessario cognoscit; licet, quia à nobis negatio concipitur, eam etiam, quam nos concipimus, & fingimus, percipiat: in ordine tamen ad nostram cognitionem. Quod autem vera negatio chimære, seu impossibilis non sit, sed conficta probat fatis acutè: quia impossibile neque actu, neque potentia: ergo neque esse vera illius negatio, seu remotio, Pater: quia, quod seipso remouit ab omni vero statu rerum est, nequit verè per aliud remoueri: ergo illius solidari potest hæc per rationem nostram negatio, atque remotio.

4. Dices, remoueri possibilitatem identitatis, quæ prædicatur chimære, homini scilicet, & equo postea aduenire. Contra primò: quia, cum possibilitas à re possibili re ipsa non differat, v. controu. metaph. demonstrauimus, idem est rem esse impossibilem, atque ipsam possibilitatem re ipsa esse impossibilem. Secundo, vel hæc possibilitas potest re ipsa aduenire identitati hominis & equi in vero priori aliquo, vel secus. Si postremum: ergo in omni priori reali, & vero impossibile hoc (id est de categoris) de se est impossibile: ac proinde negatio, seu remotio illius possibilitatis reuera, ac non fide nusquam esse potest. Vbi enim habuit omnino, & pro omni vero signo reali impossibilis est, omnino etiam, & pro omni signo reali eius negatio, & remotio est impossibilis. Si autem admittas primum: nempe in aliquo vero, & reali priori posse impossibile accipere possibilitatem, vere pro illo priori, & signo, poterit eiusmodi potentia ad actum pro posteriori aliquo signo vero, & reali re ipsa reduci: ac proinde identitas hominis, & equi, cuiusvisque alterius chimære: ac proinde chimære omnes erant posibles quod repugnat: cum impossibili æque possibilitas, atque existentia omnis repugnet: igitur ipsi omnino, & pro omni signo impossibilitas remota à possibilitate ipsa sunt: ac proinde implicat dari impossibilem veram, & realem remotionem, seu negationem: quare eorum negatio vera non est, & quæ à Deo secundum se cognoscatur; sed, ut nobis mentibus negatio modo explicatur.

5. Recentiores Complutenses respondent: negationem possibilitatis impossibilem non supponere possibilitatem aliquam eorum, quam remoueat, sicut negatio existentie rei possibili supponit rei possibilitatem. Dicit enim ita illam remouere, ut res esse possit; conuenire autem in eo utramque docet: quod, sicut si negatio existentie non esset, Petrus v.g. existeret: ita si negatio possibilitatis chimære, v.g. hominis equi, non esset, homo equus esset possibilis. Doctrina quidem horum Recentiorum vera est, sed, quæ, ni magis explicetur, argumentis factis non satisfaciet: etenim, si eiusmodi chimæra homo, & equus, eorumque identitas positum quid, adhuc potentia sit, quomodo eius negatio vera esse potest, quæ remouit positum, quod remoueat, natura, & essentia potest esse, ut per se notum est: Altius ergo pensanda res est, ut difficultas propolita plene expediatur.

CERTAMEN II.

Deus cognoscit secundum se, & in se negationes possibilitatis, seu necessarias negationes impossibilem.

1. Conclusio prima præfixi tituli est: Deum cognoscere negationes necessarias impossibilem, & chimærarum, v.g. hominem non esse equum secundum se sumptas: nec solum quatenus cognoscit hominem, & equum, sed quatenus cognoscit negationem identitatis necessariam inter hominem & equum. Suffragantur omnes præter meum citatum præceptorem: nec Sotarez dissentit, solum enim negat, ut eiusmodi negationes à Deo cognoscantur, opus esse, ut eas Deus tanquam quid positum, siue sub tegumento entis rationis cognoscatur, ut vidimus, qu. proxima certam. 1. quin perfectissimam earum cognitionem in ipsas secundum se sumptas tendere contra primam sententiam à nobis recitatum hic cert. 1. num. 1. expressis verbis recitatis docet. Ratioque est manifesta: quia verum est ex parte obiecti, hominem non esse equum siue non esse eorum identitatem, non solum actualiter, sed neque possibiliter: ergo vera est negatio possibilitatis identitatis hominis & equi, adeoque necessaria, ut non possit positua possibilitate auferri. Insuper est diuersa à possibilitate, seu entitate positua hominis, & equi: quia negatio nequit positua alicui identificari: ergo ab omniscio Deo ea negatio secundum se, nec solum, quatenus homo, & equus ab illo cognoscuntur, intelligitur.

2. Dico secundò: eiusmodi negationes possibilitatis chimærarum non solum secundum se, sed in se à Deo cognoscuntur: esto modo, cognoscantur etiam in alio: est æque ac prima communis conclusio. Probatur: quia quidquid in se habet veritatem, & cognoscibilitatem potest obiectiue determinare (licet nequeat determinare effectiue) suam potentiam ad sui cognitionem: quin egeat determinatione alio, ut cognoscatur: id quod apertius est in Deo, cuius intellectum, seu potius cognitionem nullam extrinsecum obiectum aliter determinat ad cognitionem sui, quam extrinsecæ suæ veritatis positione in aliquo statu ex his, in quibus cognosci potest: quia ex se Deus ad omnia obiecta extrinsecæ cognoscenda determinatus est, imò est determinata omnium extrinsecorum cognitio exercere, & representatio actualis de se, ut sæpius diximus. Hæc verò de negationibus chimærarum, tam secundum statum possibilitatis, quam existentie ita intelligenda sunt: quemadmodum de Deo docebamur, d. 3. qu. 3. certam. 1. num. 4. ubi ostendimus, nusquam esse, cognoscitue à se secundum statum possibilitatis præfixæ, quæ nullatenus in Deo est diuersa ab statu existentis actu, & exercere à se, siue necessariæ suæ existentie: ubi etiam quidquid hic in oppositum obici posset, satis diluimus, Quod suo modo de negatione à se, & necessaria chimærarum actu, & exercere tali est etiam verum.

3. Opposita Magistri nostri argumenta solum euincunt impossibilia, & chimæra per distinctas ab ipsis negationes veras, neque ab existentia, neque à possibilitate remoueri, cum seipsis ab utroque statu remotæ sint; non autem seipsis, atque indistinctis à suo, quali quali, esse ab utroque non remoueri; se quippe; & e conceptu suo impossibilia sunt, atque à possibilitate remota (ut ille in suis argumentis supponit) non secus atque possibilia seipsis possibilia intrinsecæ possibilitate sunt, quin superaddito repugnantie exclusiuo opus habeant: sic igitur repugnantia, & impossibilitas intrinsecæ chimærarum omnium superaddito aliquo opus non habet, ut possibilitatem, seu non repugnantiam excludat. Si ergo seipsis homo equus, seu idem cum equo, reliquæque chimære in se, ac secundum se remotæ à possibilitate, & citius ab existentia rerum sunt, negatiuum quid, seu pure negationes veræ sunt, atque obiecta vera, nec ficta, nisi casu, quo, ut entia cognoscuntur: ac proinde constat, verum esse quæstionis huius

suppositum: utique à Deo chimæras, & cognoscibiles, & cognitæ esse.

4. Sed quid inquit hæc impossibilitas intrinsece negationes remouent, cum equi, & hominis, seu hominem, equum ab existentia, & possibilitate etiam, formaliter propellantur? Nam veræ priuationes, seu negationes, non nisi veri positiui habitus sunt: cum tamen existentia, & possibilitas positiua, ac veræ chimære nullius esse possit, ut Magister noster arguebat. Sed rogabo te: quam impossibilitatem, repugnantiam, seu necessariam negationem existentie remoueat possibilitas intrinseca rebus possibilibus? Atque enim negatio per positium amouetur, atque positium per negationem remouetur: & tamen nulla impossibilitas, repugnantia, negatiove necessaria possibilibus potest accidere. Quod mihi responderis, à contrario questionis tue satisfaciet. Secundo Deus, qui à se ens, & existens est, atque inde ens necessarium demonstratur, ita est, ut nec possit non esse. Rogo: quodnam non esse esse non potest? An non esse suum? hæc quidem negatio non essendi, est non essendi chimærici in Deo; & tam en vero positio prædicato Dei remouetur. Cur ergo non & vera negatione chimære impossibili remouetur possibilitas? Respondco: ergo contradictoria extrema possibilitatis, & impossibilitatis, nec possibilitatem, nec impossibilitatem eorum, à quibus oppositum contradictorium remouent, veram supponere, quod remoueat: quin, ut alterutrum extremum verum sit, alterum debere esse impossibile: quia alias illud formaliter non remoueretur iuxta statam contradictoriorum legem, & naturam. Non fecus atque negatio existentie ex ea lege nihil existentie in rebus relinquit, neque existentia aliquid negationis existentie.

5. Obiciunt sibi Recentiores Complutenses: Impossibilitatis essentia in eo est, quod si, quod impossibile est, existat, duo existent contradictoria: siue, si existat identitas hominis, & equi duo contradictoria existent: ergo, ut Deus impossibilitatem, seu negationem possibilitatis chimærarum, v.g. identitatis hominis, & equi, cognoscat, illam hypothesim cognoscat. Antecedens est certum, atque ab opposito probatur: quia possibilitas rei in horum, & communi sententia, nihil aliud essentialiter est, quam, quod si res possibilis existat, non existent duo contradictoria. Consequentia est legitima, & euidens: si quidem veritas conditionata cognosci nequit, hypothesi ignota. Inde verò inferitur, Deum independentem ab intellectu humano, atque ut impossibilia, seu negationes possibilitatis chimærarum cognoscat cognoscere, ac facere entia rationis. Respondent sibi Recentiores cognoscere de se entia rationis ex infirmitate mentis, & imperfectione modi cognoscendi imperfectum quid, Deoque indignum esse; aut ex necessitate cognoscendi veritatem aliquam aliter incognoscibilem summa, atque infinita mentis, & cognitionis perfectionem esse, quæ eam etiam cognoscere debet, saltem apprehensum, ne verum aliquid ignoret.

6. Laudo solutionis doctrinam, iuxta quam statim nonnulla statuiam; sed tamen doctrinam de essentia possibilitatis, & impossibilitatis satis communem, quam solutio supponit, probare nunquam potui, quin eam satis multis contutauim controu. met. ubi de conceptu impossibilitatis chimærarum, & possibilitatis rerum fuscè disputauim. Ad rem autem præsentem falsum omnino est, impossibilia, & chimæras, siue negationem possibilitatis identitatis hominis, & equi in ea conditionata veritate consistere: ac proinde neque aliter cognosci à Deo posse. Etenim impossibilitatis conceptus essentialis est conceptus negationis necessariæ, in quo nulla veritas conditionata est: quemadmodum neque in ente necessario Deo, qua ente necessario, vlla conditionata veritas est, imo, ut citato loco dicebam, quemadmodum ratio entis necessarii in Deo posterior metaphysicè est prædicato entis à se, ex quo metaphysicè à priori demonstratur, ac proinde in essentiam metaphysicam Dei non ingreditur, ita neque ratio negationis necessariæ essentiam metaphysicam impossibilitatis consequens, quæ in præciso conceptu negationis à se constituitur: in hoc autem nihil conditionatum inuoluitur; sed totum est absolutum. Verum est ex eo conceptu negationis necessariæ, essentiam metaphysicam

impossibilitatis metaphysicè, consequenter induci etiam illam veritatem conditionatam, si existat impossibile aliquid, siue chimæra existat contradictorium: non quidem, ut plures asserunt, quia in impossibili verumque contradictionis extremum claudatur; sed, quia negatio necessaria inuoluitur: cui hypothesi existentie rei impossibilis contradicit: ac proinde ea purificata hypothesi, positaque in statu absoluto est: absoluta contradictio: quare & eam cognosci à Deo debere de se, & directè nec solum quatenus ab intellectu creato concipitur, ut iam dicam.

CERTAMEN III.

Cognitio, & efficientia diuina entium rationis discutitur.

1. IN quaestione de cognitione, & effectione entium rationis à Deo, tribuenda ipsi sit necne? Dico primò: Deus directè cognoscit de se entia rationis, nec solum indirectè, quatenus cognoscit creatas cognitiones, quæ illud repræsentant, atque effingunt. Probatur primò conclusio ratione facta cert. 2. num. 5. quia, ut cognoscat, atque assentiat prædictæ veritati conditionatæ, si existet chimæra, aut homo identificatus cum equo, existet duplex contradictorium: oportet cognosci, & apprehendi identitatem hominis, & equi, ut dicebamus, de seque notum est. Secundo: quia, ut hoc iudicium absolutum de se, & directè efformet: homo non est equus: oportet etiam, ut identitas hominis & equi significata per copulam, quæ negatur, à Deo etiam apprehendatur: neque enim negari potest, à sano homine adhuc, quod ignoratur: aut identitas hominis, & equi ficta solum, & per rationem est: ergo de se & directè cognoscitur à Deo. Dices, identitatem, quæ in vtraque cognitione à Deo cognoscitur, esse identitatem veram sub conceptu communi veræ, & possibilibus identitatis, quæ quidem solum eo iudicio remouetur: non ficta, quæ per rationem homo, & equus idem sunt: ac proinde nihil rationis à Deo apprehendi, ut verumque iudicium efformet. Sed contra: quia cognoscit identitatem contractam ad identitatem hominis, & equi in particulari, ipsiue applicatam, quomodo nequit non ex parte obiecti ens rationis intercedere: cum autem eam videat ens rationis meræ, quod absolute non est, esse absolute inter extrema illa homo, & equus, negat si dicas inde inferri Deum entia rationis facere: nihil absurdum inferitur, ut constabit ex concl. 3.

2. Dico secundò, Deum cognoscere entia rationis indirectè: quatenus cognoscendo cognitiones creatas, quæ illud contingunt facta à creaturis contemplantur. Hæc conclusio, licet præcedenti certior non sit, est tamen inter Doctores communior. Probatur facillè: quia Deus cognoscit cognitionem, quæ efformatur à me chimæra: ergo cognoscit chimæram. Probatur consequentia: quia efformatur à me chimæra, v.g. homo, equus cognitione chimæra; qua intrinsecè, & essentialiter cognitio, & repræsentatio formalis, realis intentionalis chimæra est: atqui nequit cognosci repræsentatio, qua talis sine repræsentato: ergo nec cognitio, seu repræsentatio chimæra quin cognoscatur simul chimæra. Minor constat ex generali communi doctrina de reatiui ab Aristotele, quod reatiua, præsertim essentialiter connexa cum termino simul cognitione, atque cum illo, ac non aliter cognosci debeant. Dices inferri inde dependentiam creatæ cognitionis realis, & veræ ab ente rationis, à quo implicat pendere realem, & veram entitatem: atque insuper mutua causalitas vera inter ens rationis & cognitionem, qua causatur. Respondetur: dependentiam cognitionis ab ente rationis tanquam à causa vera, & reali admittendam non esse: ea enim est, quæ implicat; tanquam à termino, cuius effectio cognitio est, & à posteriori, verè dari: ad id enim non requiritur verus, & realis influxus entis rationis in ipsam: quare neque quod habeat esse pro priori aliquo independentem ab ipsa: id quod essentia entis rationis repugnat, ut patet. Ut autem terminus cognitionis

gnitionis sit, fac est, quod repræsentari per illam queat. Vide constat, non esse mutuum causalitatem inter am, magis, quam inter actionem physicam, cuiusque terminum, seu effectum.

3. Dico tertio: entia rationis, non solum ut actu cognita ab intellectu creato, sed etiam ut possibilia extrinsecè, & factibilia ab intellectu creato cognoscit Deus, secus ut possibilia intrinsecè negatiuè, bene autem præcisiue. Prima conclusionis pars probatur facile ex dictis conclusionibus. 2. quia cognoscit possibilem cognitionem entis rationis, quæ factio impossibili suo modo, seu incognoscibili per ipsam entis rationis repugnat: ac proinde, ut possibilibus, non cognoscitur a Deo, quia Deus decipitur; quod repugnat. Secundo: quia Deus videt veram potentiam intellectus creati ad fabricanda entia rationis: quare & ea videt ab illo esse factibilia, ac proinde extrinsecè suo modo possibilia. Secunda conclusio- nis pars videtur difficilius, sed, me iudice, facilius probatur: quia, cum totum intrinsecum esse actuale entis rationis sit cognosci, nequit à Deo cognosci, ut factibile ab intellectu creato; quia à Deo cognoscitur, atque esse actuale recipit intrinsecè: ac proinde nequit cognosci à Deo non existens: quod ipsum erit, si à quouis intellectu creato, ut factibile cogitur: quævis enim mens entium rationis rationis causi: adæquata est existentia intrinsecè totam, quam non aliter tribuit, quam ea cogitando: quare respectu cogitantis eorum aliquod non est possibile præcisiue adhuc; sed existens, & factum; licet respectu non cogitantis possibile extrinsecè, & factibile maneat: possibile autem intrinsecè solum esse posse ens rationis, si nemo, nec Deus de illis cogitaret: quemadmodum effectus, qui à pluribus causis physicis adæquatis causatur physicè possit, si ab vna fiat respectu aliarum factibilis solum, & possibilibus extrinsecè est. Respectu autem illius facti, atque absolute existens, nec solum possibile. Cognoscitur autem ens rationis, ut possibile intrinsecè præcisiue solum: quia conceptus possibilitatis suo modo entis rationis præcisiue non pugnat cum eius existentia, nec falsam Dei illud cognoscit cognitionem reddet.

4. Dico quarto, & vltimo: Deus entia rationis ar- duitur. Conclusio plures habet aduersarios; sed, ut not, necessitatem, nec entis rationis essentiam, & naturam, quam statum, penetrant. Sunt tamen pro nota Valentis, Fonseca, Molina, Canar. supra citati, & alij plures, in quibus Complutenses no. tri, & Murciani recentiores. Est facili probato: quia Deus cum, ut cognoscit notis cognitiones entium rationis, tum, ut cognoscit modum, quo à nobis possunt efformari, tum denique, ut cognoscit veritates plures tum in hypotesi, tum absolute opus est chimæras, & obiecta impossibilia, ac seipsum ab omni positio diuersas, & amoris nosse, ut possit positum concipere, ut de identitate hominis, & cognoscit, & idem de aliis iudicium necessario erit: ergo eis omnibus existentiam tribuit obiectiuam: quo illa nil amplius, ut à cognoscite fiat, neque cognoscens, ut ea faciat, requirunt. Dices primo: si Deus ea omnia percipiat, & agat cognitione sua, ab æterno, & in æternum cognoscet, & agat infinita entia rationis, quæ omnia, cum nihil fiat, tota æternitate occupatus, distorquere fuit, & erit in nihil agendo, non sine orisio- tatis, & inutilis occupationis nota. Responderunt bene à nobis supra laudati Recentiores Complutenses, non esse inutilem, & otiosam occupationem eam, quæ, ut veritates necessario à Deo cognoscibiles, ne aliquam ignoret veritatem, impenditur: cum constet, eas sine apprehensione simplici entium rationis cognosci à Deo non posse.

5. Oppones: entia rationis non posse cognosci, nisi ab eo, qui res aliter, ac sunt, cognoscit: at Deus res, ut in se sunt, cognoscit, nec potest aliter cognoscere: ergo Deus nec cognoscit, nec potest entia rationis cognoscere, nec dum facere. Negatur absolute Maior, etenim, ut Deus plures veritates, ut reuera in se sunt, iudicatiuè cognoscatur, oportet illam entia rationis apprehendere. Minor est vera: vnumquodque enim, ut in se est, cognoscit negationes etiam possibilitatis, & entia rationis, quæ ad tradendum de illis debet apprehendere, atque ad cognoscendas nostras de entibus rationis cognitiones: inde

verò nullatenus inferitur consequentia, cum negata sit, & absolute falsa Maior. Instabis: entia rationis non esse: ergo cum cognoscuntur, esse cognoscuntur aliter ac sunt: ergo ab eo, qui obiecta, aliter ac sunt, nequit cognoscere (ut Deus nequit non cognoscere) non cognoscitur. Secundo: cum nihil reuera sint, nisi cum deceptione, & fictione cognoscens, quæ etiam Deo repugnant, nullam cognoscuntur. Distinguo Maiorem. Non sunt realiter, concedo; per rationem nego: & distingo consequens: esse realiter à Deo non cognoscitur, fateor; esse per rationem à Deo non cognoscitur, diffiteor: idque satis est, ut cognoscantur, ac de veritatibus dictis à Deo iudicetur.

6. Ad secundam instantiam dico: entia rationis sine fictione, id est, effectione entis rationis, quod eo ipso, quod cognoscitur, sit, atque effugitur, cognosci non posse: cuiusmodi autem effectiorem seu fictionem non esse Deo indignam, & repugnantem, sed prorsus dignam, vepote necessariam, ut nullam veritatem ignoret, licet fictio, seu falsitas in cognoscendo, aut dicendo Deo repugnet: hæc autem Deo, ut in cognitione quidem entium rationis, adeit; cum cognoscatur, nihil vere esse sed solum fite, & per rationem. Unde constat, neque in entis rationis cognitione diuina deceptionem, adhuc passiuam esse: cum ea esse, quod sunt cognoscatur, & negationes necessarias, seu chimæras in se etiam cognoscatur; licet nequeat de veritate obiectiuâ illarum iudicare, quin identitatem impossibilem apprehendat, ut diximus. Itaque Deo ad cuiusque sine positui, vel negatiui realis apprehensionem apprehensione entis rationis opus non est, cum in se omnia tam positiuâ, quam negatiua secundum seipsa penetrat, ut ad perfectam eius intellectum vim spectat; at ad vere, ut debet, de chimæris, seu vnam rem aliam realiter diuersam non esse iudicat, opus illi est utriusque identitatem purè rationis apprehendere; quæ proinde necessitas ex perfectione summæ intelligentiæ diuine promanet. Si autem entia rationis apprehensæ etiam necessario cognoscatur, quia aliter negatiuas veritates, & obiecta apprehendere acquireret, sicut nos: id sane imperfectio esset, mentisque sicut in nobis indigentia, & penuria.

7. Denum ex dictis constat, entia rationis à Deo per eius scientiam, prout apprehensio est, cognosci, atque efformari. Item cum de eis iudicat per iudiciu, tam assensus, cum assensur esse rationis signum, quam dissensus cum ea verè & physicè esse dissentitur. Si iudicium subiecti, & prædicati representationibus tanquam sui partibus constet: de quo controu. de actibus nostri intellectus ex instituto: tractatu de anima agebamus, quæstionibus alias de intellectu diuino respectu eorum rationis omiteo: tum, quia ex his, quæ controu. metaph. de creatis cognitionibus respectu entium rationis diximus, dirimi facile (resecatis modi nostri cognoscendi imperfectionibus) de intellectu diuino possunt; tum, quia ad bonam Theologiam inutiles: tum denique, quia præsentis materiz grauissimè patientiam, nostramque etiam, satis onerauimus his, quæ de lauris figmentisque illis serio disputauimus.

DISPUTATIO V.

De statibus, in quibus præfata obiecta
creata secundum se diuinam ter-
minant cognitionem.

DISPUTATIO præfata creata obiecta omnia, ad quæ repræsentanda diuinam scientiam extendi docuimus, admittit, tam negatiua, quam positua verè, ac sine mentis fictione talia (de entibus quippe ratio- nis, quod ad verum statum, in quo à Deo cognoscuntur, plus satis diximus qu. proxima, certam. 3. num. 3.) quoniam omnium statibus aptis, ut secundum eos diuinam terminant

ORTEGA
In J. pari
D. VIa